

TULEVAISUUSVALIOKUNNAN LAUSUNTO 2/2014 vp

Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2015-2018

Valtiovarainvaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 8 päivänä huhtikuuta 2014 lähettäessään valtioneuvoston selonteon valtiontalouden julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2015—2018 (VNS 4/2014 vp) valmistelevasti

käsiteltäväksi valtiovarainvaliokuntaan samalla päättänyt, että muut erikoisvaliokunnat voivat halutessaan antaa lausuntonsa valtiovarainvaliokunnalle.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Hallitusohjelmassa on asetettu tavoitteeksi valtiontalouden tasapainottaminen ja valtionvelan kääntäminen selkeään laskuun suhteessa kokonaistuotantoon vaalikauden loppuun mennessä. Pelkkä julkisen talouden menojen ja tulojen tasapainottaminen ei kuitenkaan riitä, vaan tarvitaan myös aktiivisia tekoja kasvun nopeuttamiseksi.

Tulevaisuusvaliokunta pitää hallituksen julkisen talouden suunnitelmassa vuosille 2015—2018 esitettyjä julkisen talouden tasapainottamisen sekä myös kasvun edistämisen toimenpiteitä oikeansuuntaisina. Käynnissä olevan teollisen rakennemuutoksen jouduttamiseksi ja uuden työllistävän kasvun edistämiseksi tarvitaan kuitenkin myös systeemisiä muutoksia suomalaiseen hallintokulttuuriin ja päätöksentekoon. Systeemisillä muutoksilla tarkoitetaan sitä, että sisältöjen (esimerkiksi uusien palvelujen) lisäksi tarvitaan myös uusia toimintamalleja ja rakenteita: nykyinen rakennemuutos voi muuttaa

enemmän sitä, miten tehdään kuin sitä, mitä tehdään.

Tulevaisuusvaliokunnan linjaukset

Lausunnossaan tulevaisuusvaliokunta keskittyy vain yhteen kestäväen työllistävän kasvun elementtiin, eli kokeiluyhteiskunnan edistämiseen. Kokeiluyhteiskunnassa valtion roolina on mahdollistaminen. Julkishallintoa ja viranomaisten työtä voidaan hyödyntää myös innovaatioiden, viennin ja työllistävän kasvun edistämisessä.

Tulevaisuusvaliokunta on tutkinut vuosina 2011—2014 kestäväen työllistävän kasvun edellytyksiä muun muassa cleantechin ja koulutusviennin sekä myös radikaalien uusien teknologioiden ja hyvinvointipalveluiden näkökulmasta. Keskeinen tulema kaikissa selvityksissä on ollut se, että Suomella on korkealaatuista osaamista monella eri sektorilla ja tällä osaamisella on myös merkittäviä vientimahdollisuuksia — mutta kansalliset referenssilaitokset ja pilotit puuttuvat. Suomessa ei ole toiminnassa niitä edelläkävijäratkaisuja, joita esimerkiksi Clean-

TuVL 2/2014 vp — VNS 4/2014 vp

tech-alan ja koulutusviennin kärkiyritykset yrittävät viedä maailmalle. Tämä tilanne vaikeuttaa vientiponnisteluja.

Tulevaisuusvaliokunnan mielestä kansalliset panostukset muun muassa ympäristöön, jätehuoltoon, energiaan, liikenteeseen, rakentamiseen sekä hyvinvointiin ja opetukseen on järkevää kohdentaa niihin teknologioihin, joilla uskomme olevan myös viennin mahdollisuus. Sillä tavalla kotimarkkinoiden arkiset, välttämättömät hankinnat tukevat myös tuotekehitystä ja toimivat referenssinä viennissä.

Tulevaisuusvaliokunta ehdottaa, että laaditaan ohjelma, jolla sitoudutaan valtioneuvoston periaatepäätöksellä poliittisesti kokeilujen edistämiseen. Kansallisella ohjelmalla ja näkyvällä poliittisella sitoumuksella muutetaan kansallista asenneilmastoa innostuneemmaksi ja positii-

visemmäksi sekä rohkaistaan myös viranomaisia ja päätöksentekijöitä kokeiluihin. Tarvitaan kansallisia ja alueellisia kokeilualueita maaseudulle, kaupunkiseuduille, kehityskäytäviin sekä myös kouluihin, terveyskeskuksiin yms. julkisiin organisaatioihin. Lisäksi tulisi asettaa esimerkiksi kokeiluvaltuutettu tms. vastuutaho, jonka tehtävä on tunnistaa ja raivata kokeilujen tiellä olevia esteitä sekä edistää kokeiluyhteiskunnan vakiintumista. Tulevaisuusvaliokunta kiirehtii myös vanhentuneen ja ylimitoitettun sääntelyn perkaamista ja purkamista.

Lausunto

Lausuntonaan tulevaisuusvaliokunta esittää,

että valtiovarainvaliokunta ottaa edellä olevan huomioon.

Helsingissä 7 päivänä toukokuuta 2014

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Päivi Lipponen /sd (osittain)
vpj. Oras Tynkkynen /vihr
jäsen. Mikko Alatalo /kesk (osittain)
Kalle Jokinen /kok (osittain)
Saara Karhu /sd
Antti Lindtman /sd (osittain)
Jaana Pelkonen /kok

Leena Rauhala /kd
Juha Sipilä /kesk
Stefan Wallin /r (osittain)
Sinuhe Wallinheimo /kok
Pertti Virtanen /ps (osittain)
vjäs. Kimmo Tiilikainen /kesk (osittain).

Valiokunnan sihteerinä ovat toimineet

pysyvä asiantuntija Olli Hietanen
valiokuntaneuvos Paula Tiihonen.